
Euroopa Liidu

kohtuasjade kokkuvõte

DETSEMBER

2024

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **E-15/23**: K vs. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (EFTA kohtu otsus – piiriülese ravi kulude hüvitamine)
- **C-629/23**: Eesti Suurkiskjad (kohtujuristi ettepanek – liigi kaitsestaatus)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-3/24**: MISTRAL TRANS (eelotsus – mõiste „välised raamatupidamisteenuse osutajad“)
- **C-606/23**: Tallinna Kaubamaja Grupp ja KIA Auto (eelotsus – konkurentsipiirang)
- **C-118/23**: Getin Holding jt (eelotsus – liikmesriigi kriisilahendusasetused)
- **C-419/23**: Nemzeti Földügyi Központ (eelotsus – põllumajandusmaa kasutusvaldus)
- **C-295/23**: Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft (eelotsus – finantsinvestorite osalus advokaadiühingus)
- **C-244/24**: Kaduna ja **C-290/24**: Abkez (eelotsus – Ukrainast pärit põgenike ajutine kaitse)
- **C-157/23**: Ford Italia (eelotsus – tootevastutus)
- **C-664/23**: Caisse d'allocations familiales des Hauts-de-Seine (eelotsus – kolmandate riikide kodanike perehüvitised)
- **C-531/23**: Loredas (eelotsus – koduabilise tööaja määratlemine)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

E-15/23: K vs. Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (EFTA kohtu otsus – piiriülese ravi kulude hüvitamine)

EFTA¹ kohtu otsus, 5. detsembril 2024

K taotles Norra pädevalt ametiasutuselt piiriüleste tervishoiuteenuste kulude hüvitamist selle eest, et tal teostati Poolas hambaravi (raske marginaalne parodontiit). Norra pädev asutus keeldus kulusid hüvitamast, sest leidis, et Poolas ravi teostanud hambaarstil puudus asjaomane kvalifikatsioon. K vaidlustas selle otsuse, sest leidis, et see on vastuolus teenuste vaba liikumise põhimõttega, mis tuleneb EMP lepingu artiklist 36, ja patsiendi õigustega saada piiriülese tervishoiuteenuse eest kulude hüvitamist direktiivi 2011/24 (patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleses tervishoius) artikli 7 kohaselt. Norra kohus küsis EFTA kohtult, kas Norra võib keelduda Poolas teostatud hambaravi kulude hüvitamisest Norra kodanikule nimetatud õigusaktide alusel.

EFTA kohtu hinnangul võib kindlustajaliikmesriik patsiendiõiguste direktiivi artikli 7 kohaselt piiriülese tervishoiuteenuse kulude hüvitamist sooviva kindlustatud isiku suhtes kohaldada samu tingimusi, vastavuskriteeriumeid ning õigus- ja haldusformaalsusi, mida kohaldataks juhul, kui kõnealuseid tervishoiuteenuseid oleks osutatud tema territooriumil. Kohus siiski lisas, et **kui raviteenuse pakkuja peab vastama riigisisest seatud kvalifikatsiooni tingimustele, siis selle tõendamise tingimused ei tohi olla diskrimineerivad ega takistada patsientide vaba liikumist.**

Norras kehtestatud nõudeid analüüsid EFTA kohus, et need ei ole diskrimineerivad, kuid kahtles, kas need võivad kujutada endast takistust patsiendi vabale liikumisele. Kui patsient soovib teisest liikmesriigist raviteenust, kuid peab hiljem selle teenuse pakkuja kvalifikatsiooni tõendamiseks esitama hulgaliselt tõendeid, mida patsient ei peaks tegema, kui ta oleks saanud sama teenuse Norrast, siis see takistab patsientide vaba liikumise õigust. Seda peab aga kontrollima Norra kohus. EFTA kohus märkis, et **kindlustajaliikmesriik peab tagama, et patsientidel oleks juurdepääs selgele teabele nende ravivõimaluste ja hüvitamistingimuste kohta, et vältida hiljem ebamõistlikku bürokraatiat.** Kohus leidis, et kui kindlustajaliikmesriik on seadnud teatud raviteenuse pakkujale kvalifikatsiooninõuded, siis peab pädev asutus hindama nendele nõuetele vastavust, hoolimata sellest, kas see kvalifikatsioon on kantud kutsekvalifikatsioonide direktiivi (2005/36) V lisasse või mitte.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#) (inglise keeles).

¹ EFTA kohus – Euroopa Majanduspiirkonna kohus, mille menetlus sarnaneb Euroopa Kohtu eelotsusemenetlusele.

C-629/23: Eesti Suurkiskjad (kohtujuristi ettepanek – liigi kaitsestaatus)

Kohtujuristi ettepanek, 12. detsembril 2024

Keskonnaamet kehtestas 2020/2021. jahiaastaks hundi küttimismahuks Eestis esimese osana 140 isendit. MTÜ Eesti Suurkiskjad esitas kaebuse selle otsuse õigusvastasuse tuvastamiseks. Kaebaja väitis, et kuna hundi kaitsestaatus ei ole Eestis soodne, siis on 140 hundi küttimine vastuolus looduskaitseseaduses ja loodusdirektiivis (92/43/EMÜ) kehtestatud liigikaitsete eesmärkidega.

Riigikohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse ja küsis, milliseid kriteeriume peab liikmesriik loodusdirektiivi järgi arvesse võtma liigi soodsa kaitsestaatus määratlemisel. Samuti soovis Riigikohus teada, kas liigi piirkondlik populatsioon Eestis, mis on IUCN punase nimestiku kriteeriumide alusel kvalifitseeritud ohustatuse kategooriasse „ohualdis“, saab olla loodusdirektiivi mõttes soodsas kaitsestaatuses.

Kohtujurist Kokott tuletas esmalt meelde, et liigi kaitsestaatus tuleb hinnata liikmesriigi territooriumil. **Siiski peab liikmesriik liigi kaitsestaatus hindamisel võtma arvesse seda, kui liigi populatsioonide isendid liiguvad ühest liikmesriigist teise.** Sellisel isendite piiriüleisel liikumisel on veelgi suurem kaal, kui naaberriikides vahetatakse liigi kohta teavet või tehakse formaliseeritud koostööd liigi kaitsmisel. Seetõttu sõltub piiriülese tasandi kaalus liigi kaitsestaatus hindamisel muu hulgas sellest, mil määral teevad kõnealused liikmesriigid liigi kaitsmisel koostööd.

Järgnevalt selgitas kohtujurist, et liigi kaitsestaatus ei saa pidada soodsaks üksnes seetõttu, et lisameetmed liigi kaitseks võiksid põhjustada konflikte majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste vajadustega. **Liikmesriigid ei tohi seega liigi kaitsestaatus hindamisel lähtuda majanduslikest, sotsiaalsetest ja kultuurilistest vajadustest ning piirkondlikest ja kohalikest iseärasustest, sest see võib ohustada liikide kaitse eesmärki.** Lõpuks leidis kohtujurist, et liikmesriigid peavad võtma arvesse IUCN kriteeriumide alusel liigi populatsioonile antud hinnangut „ohualdis“. **Siiski võivad nad selle hinnangu paremate teaduslike tõenditega või kontseptuaalsete probleemide tõttu ümber lükata.**

Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Kohtujuristi ettepanek on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-3/24: MISTRAL TRANS (eelotsus – mõiste „välised raamatupidamisteenuse osutajad“)

Euroopa Kohtu otsus, 5. detsembril 2024

Äriühing Mistral Trans, kelle põhitegevus on kaubavedu, teatas Läti maksuametile, et ta on alustanud raamatupidamisteenuste osutamist. Kontrolli käigus tuvastas maksuamet Mistral Transi sisekontrollisüsteemis puudusi, mis olid muu hulgas seotud riskihindamisega, kliendikontrolli meetmetega, korrapärase järelevalve puudumisega ning dokumentide hävitamise menetluse puudumisega. Seetõttu tegi maksuamet otsuse määrata Mistral Transile 5000 euro suurune trahv. Otsuse aluseks oli säte Läti seaduses, millega oli üle võetud direktiiv 2015/849 (finantsüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamine). Mistral Trans esitas maksuameti otsuse peale kaebuse.

Direktiivi 2015/849 järgi kohaldatakse seda direktiivi muu hulgas audiitorite, raamatupidamis- või nõustamisteenuse osutajate ja maksunõustajate suhtes. Mistral Trans aga väitis kaebuses, et ta osutas väliseid raamatupidamisteenuseid ainult kolmele seotud äriühingule, mille juhatuse liikmed, aktsionärid ja tegelikud tulusaajad olid samad nagu Mistral Transil. Sellise raamatupidamiskorralduse kasuks otsustati Mistral Transi väitel ainult selleks, et säästa vahendeid ja vältida igale äriühingule raamatupidamise tarkvara litsentsi ostmist. Seetõttu küsis eelotsusetaotluse esitanud Läti kohus, kas sellist äriühingut nagu Mistral Trans tuleb tema tegevuse laadi arvestades pidada väliseks raamatupidamisteenuse osutajaks direktiivi 2015/849 tähenduses.

Euroopa Kohus selgitas, et mõiste „välised raamatupidamisteenuse osutajad“ hõlmab direktiivi 2015/849 tähenduses **füüsilisi või juriidilisi isikuid, kelle kutsetegevus seisneb sõltumatult kolmandatele isikutele selliste raamatupidamisteenuste osutamises nagu raamatupidamisaruannete koostamine, pidamine või auditeerimine**. Seevastu ei kuulu selle mõiste alla juriidiline isik, kes tagab seotud äriühingute raamatupidamise ressurside ühise kasutamise eesmärgil. Euroopa Kohus lisas, et Mistral Transil, kes osutas raamatupidamisteenuseid ainult seotud äriühingutele, ei nähtu olevat „välise raamatupidamisteenuse osutaja“ kvalifikatsiooni direktiivi 2015/849 tähenduses.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-606/23: Tallinna Kaubamaja Grupp ja KIA Auto (eelotsus – konkurentsipiirang)

Euroopa Kohtu otsus, 5. detsembril 2024

Eesti õiguse alusel asutatud äriühing KIA Auto on ainus KIA kaubamärki kandvate sõidukite volitatud importija Lätis. See äriühing valib välja ja kiidab heaks volitatud esindajad, kes turustavad KIA autosid ja remondivad neid tootja või importija antud garantiid raames. Läti konkurentsiamet määras KIA Autole konkurentsiseaduse rikkumise eest trahvi, sest KIA Auto ning KIA volitatud edasimüüjad ja remonditöökodad leppisid kokku garantiitingimustes, mis kohustavad sõidukite omanikke viima garantiiajal kõik KIA poolt ette nähtud sõiduki korralised hooldustööd ja garantiid alla mittekuuluvad remonditööd läbi KIA volitatud esindajate juures ning kasutama garantiiaja jooksul korralistel hooldustöödel ja remonditöödel KIA originaalvaruosi. Konkurentsiameti hinnangul oli tegemist konkurentsipiiranguga, mis on seaduse järgi keelatud.

Läti kohus küsis Euroopa Kohtult, kas konkurentsiamet peab käesoleval juhul ELTL artiklist 101 (keelatud kokkulepped) tulenevalt tõendama konkurentsipiirangu tuvastamisel konkreetsete ja tegelike konkurentsi piiravate tagajärgede saabumist või piisab sellest, kui on tõendatud potentsiaalsed konkurentsi piiravad tagajärjed.

Euroopa Kohus tuletas meelde, et kui vaidlusaluse kokkuleppe eesmärk ei olnud konkurentsi piirata, siis tuleb täiendavalt hinnata, kas kokkuleppel on konkurentsivastaseid tagajärgi. Konkurentsivastase tagajärje tuvastamisel peab tõendama, et **tegevuse tegelik või potentsiaalne tagajärg on takistada, piirata või moonutada konkurentsi**. Seejuures tuleb analüüsida, millised oleksid turuosaliste realistlikud tegutsemisvõimalused ning kuidas toimiks turg tõenäoliselt asjaomase kokkuleppe puudumisel. Tagajärjel põhineva konkurentsipiirangu kindlakstegemiseks piisab, kui pärast sellist analüüsi saab tuvastada konkurentsi piirava potentsiaalse tagajärje, mis ei pea olema tingimata konkreetne, kuid on piisavalt tuntav. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, **et liikmesriigi konkurentsiasutus ei pea tagajärjel põhineva konkurentsipiirangu tuvastamisel tõendama konkreetsete ja tegelike konkurentsi piiravate tagajärgede saabumist. Piisab, kui see asutus tõendab potentsiaalseid konkurentsi piiravaid tagajärgi, tingimusel et need on piisavalt tuntavad**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-118/23: Getin Holding jt (eelotsus – liikmesriigi kriisilahendusasutused)

Euroopa Kohtu otsus, 12. detsembril 2024

Kuna GN Bank ei täitnud määruses nr 575/2013 (krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta) ette nähtud omavahendite nõudeid, nimetas Poola finantsjärelevalvekomisjon selle finantsinstitutsiooni halduriks Poola pankade tagatistfondi (FGB). Peagi teatas finantsjärelevalvekomisjon FGB-le GN Banki maksejõuetuse riskist. Selles kontekstis võttis FGB vastu otsuse algatada GN Banki suhtes kriisilahendusmenetlus ja nimetada erihaldur, viia läbi selle finantsinstitutsiooni emiteeritud kapitaliinstrumentide allahindamine ja luua kriisilahenduse vahendina sildasutus, millele anti üle otsuses nimetatud GN Banki varad.

Selle otsuse peale esitasid kaebuse nii GN Banki nõukogu kui ka GN Banki aktsionärid, GN Banki emiteeritud võlakirjade omanikud ja võlausaldajad. Kokku esitati otsuse peale kohtusse rohkem kui kaheksa tuhat kaebust. Kaebajad väitsid, et see otsus on õigusvastane muu hulgas seetõttu, et FGB täitis samal ajal nii pangahoiuste järelevalve ja tagamisega kui ka kriisilahendusega seotud ülesandeid. FGB väitis seevastu, et on huvide konflikti vältimiseks kriisilahendusülesannete ja tema muude ülesannete täitmisel võtnud organisatsioonilisi ja struktuurilisi meetmeid.

Eelotsusetaotluse esitanud Poola kohus küsis esiteks, kas direktiiviga 2014/59 (krediidiasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik) on vastuolus see, kui liikmesriigi kohtul on kohustus liita kõik otsuse peale esitatud kaebused, isegi kui kaebuste suure arvu tõttu võib see muuta lahendi tegemise mõistliku aja jooksul ülemäära raskeks või isegi võimatuks. Teiseks soovis Poola kohus teada, kas olukorras, kus liikmesriigi kriisilahendusasutus täidab lisaks järelevalvefunktsioonidele ka muid funktsioone, on direktiivi 2014/59 järgi selle asutuse huvide konflikti vältimiseks piisav, kui on võetud piisavaid asjakohaseid organisatsioonilisi ja muid meetmeid.

Euroopa Kohus tuletas esiteks meelde, et õigus tõhusale õiguskaitsevahendile hõlmab muu hulgas õigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul. Käesoleval juhul võib tuhandete kaebuste liitmine olla takistuseks kohtuliku kontrolli teostamisele mõistliku aja jooksul. Seetõttu leidis Euroopa Kohus, et Poola kohus **peab vajaduse korral jätma kohaldamata riigisisesed menetlusnormid, mis kohustavad liitma kõik põhikohtuasjades esitatud kaebused**. Seejuures peab Poola kohus kontrollima, kas põhikohtuasjadest saaks menetleda üht kohtuasja ja peatada samal ajal sama otsust puudutavate muude kohtuasjade menetlemine.

Euroopa Kohus selgitas teiseks, et liikmesriigi kriisilahendusasutuse huvide konflikti saab vältida, **kui on võetud piisavaid asjakohaseid organisatsioonilisi ja muid meetmeid**. Eelkõige peavad kriisilahendusasutuse funktsioonide täitmisega tegelevad töötajad olema struktuurselt eraldatud nendest töötajatest, kes tegelevad asutuse muude funktsioonide täitmisega. Isegi kui puuduvad kirjalikud sise-eeskirjad, mille eesmärk on vältida mis tahes huvide konflikti asutuse kriisilahenduse funktsioonide ja muude funktsioonide vahel, ei too see automaatselt kaasa kriisilahendusasutuse otsuste kehtetust. Asutuse otsuse edasikaebamise korral peab see asutus aga tõendama, et vajalikke

nõudeid on järgitud ning otsus on vastu võetud üksnes ühe või mitme kriisilahenduse eesmärgi saavutamiseks.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-419/23: Nemzeti Földügyi Központ (eelotsus – põllumajandusmaa kasutusvaldus)

Euroopa Kohtu otsus, 12. detsembril 2024

GW-1 oli alates 2002. aastast lepingu alusel kasutusvaldus Ungaris asuva põllumajandusmaa suhtes. Põllumajandusmaa omanik müüs 2012. aastal kinnistu (koos GW-le kuuluva kasutusvaldusega) CN-ile, kes elab Saksamaal.

2013. aastal võttis Ungari vastu seaduse, mille kohaselt kasutusvaldus, mis ei olnud seatud lähisugulase kasuks, muutus tühiseks. GW, kes oli muu liikmesriigi kui Ungari kodanik, kasutusvaldus kustutati kinnistusraamatust. 21. mail 2019. aastal leidis Euroopa Kohus, et 2013. aasta seaduse vastuvõtmisega rikkus Ungari kapitali vaba liikumise ja omandiõiguse põhimõtet. 2021. aastal võttis Ungari meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks, mille kohaselt isikud, kelle kasutusvaldus varasema seaduse kohaselt kustutati, said taotleda kasutusvalduse taastamist. Ungari maa-amet otsustas GW taotlusel tema kasutusvalduse uuesti kinnistusraamatusse kanda. CN vaidles sellele vastu, väites, et kasutusvaldus oli 2002. aastal õigusvastaselt kinnistusraamatusse kantud. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis küsimus, kas Euroopa Liidu õigus keelab sellisel juhul kasutusvalduse taastamise.

Euroopa Kohus leidis, et **Euroopa Liidu õigusega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt tuleb kasutusvaldus kanda uuesti kinnistusraamatusse, isegi kui kasutusvalduse registreerimine oli tol ajal kohaldatavate riigisiseste õigusnormidega vastuolus.**

Euroopa Kohus leidis, et 2021. aastal vastu võetud õigusnormid kujutavad **endast kapitali vaba liikumise piirangut**, kuna kasutusvalduse taastamine vähendab kõnealuse kinnistu väärtust ja piirab selle omaniku õigust maad kasutada. See piirang on aga õigustatud, kuna see täidab **ülekaalukat üldise huvi eesmärki, milleks on Euroopa Kohtu otsuse täitmine seoses Euroopa Liidu õiguse rikkumisega**. Meetmed ei paista minevat kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Vaid juhul, kui kasutusvalduse kinnistusraamatusse tagasi kandmine oleks võimatu objektiivsetel ja legitiimsetel põhjustel, tuleks kasutusvalduse taastamise asemel anda isikule liidu õiguse rikkumise õigusvastaste tagajärgede heastamiseks rahaline või muu hüvitis. Asjaolu, et esialgne kasutusvalduse registreerimine oli õigusvastane, ei ole selline objektiivne ja legitiimne takistus. Liikmesriik on vaba võtmaks vastu õigusnorme, mille kohaselt sellisel rikkumisel ei ole tagajärgi, nagu antud juhul. GW kasutusvalduse taastamise kasuks räägib ka **õiguskindluse põhimõte**, kuna GW sai seda õigust probleemideta kuni 2015. aastani kasutada. Lisaks ei mõjutanud kõnealused õigusnormid ebaproportsionaalselt CN-i omandiõigust, kuna kui CN maatüki omandas, oli sellele kasutusvaldus juba seatud.

Euroopa Kohus leidis ka, et **kõnealused riigisisised õigusnormid ei ole vastuolus ELi põhiõiguste hartas sätestatud omandiõiguse põhimõttega**. Kuna CN-i täielik omandiõigus kinnistu üle tulenes ELi õigusega vastuolus olnud seadusest, siis ei ole see harta tähenduses „seaduslikul teel saadud“.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-295/23: Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft (eelotsus – finantsinvestorite osalus advokaadiühingus)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 19. detsembril 2024

HR on Saksamaa advokaadiühing, mis oli kantud Müncheni advokatuuri registrisse. Advokaadiühingu juhataja ja ainuosanik oli algselt advokaat, kuid siis võõrandas see advokaat HRi 100 osast 51 osa kapitaliühingule, mis ei ole advokatuuri liige. Samuti muutis ta HRi põhikirja nii, et sellisele kapitaliühingule saab ühingu osasid võõrandada, aga samal ajal jääb HRi juhtimise õigus üksnes advokatuuri liikmeteks olevatele advokaatidele, et tagada HRi sõltumatus. Müncheni advokaat kustutas HRi advokatuuri registrist. HR esitas selle otsuse peale kaebuse Saksamaa advokatuurikohtule. See kohus pöördus eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtu poole, et küsida, kas asutamiseõiguse ja kapitali vaba liikumise põhimõtetega on kooskõlas **sellised liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad advokaadiühingu osade üleandmise puhtalt finantsinvestorile, kellel ei ole selles ühingus kavatsust tegeleda advokaadi kutsetegevusega**.

Euroopa Kohus leidis, et käesoleval juhul kuulub kohtuasi nii **asutamisevabaduse kui ka kapitali vaba liikumise vabaduse kohaldamisalasse**. Kõigepealt seoses asutamisevabadusega märkis Euroopa Kohus, et kui olukord kuulub direktiivi 2006/123 (teenuste kohta siseturul) kohaldamisalasse, siis ei ole seda vaja analüüsida ka aluslepingu sätte alusel, vaid ainult direktiivi 2006/123 sätete alusel. Selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad advokaatide osutatavad õigusteenused. Seega peavad liikmesriikide nõuded sellistes äriühingutes osaluse omandamise kohta olema **mittediskrimineerivad, vajalikud ja proportsionaalsed**.

Euroopa Kohus leidis esiteks, et need nõuded **ei olnud diskrimineerivad**, kuna ei diskrimineerinud otseselt või kaudselt kedagi kodakondsuse alusel või ühingute puhul registrijärgse asukoha alusel. Teiseks leidis ta, et need **olid ka vajalikud** ehk põhjendatud ülekaaluka avaliku huviga, kuivõrd nende eesmärk on tagada advokaadiameti sõltumatus ja usaldusväärsus ning läbipaistvuse põhimõtte ja advokaatide kutsesaladuse hoidmise kohustuse järgimine, mida saab pidada avaliku huviga seotud põhjusteks. Kolmandaks, mis puudutab proportsionaalsust, siis see tingimus eeldab Euroopa Kohtu sõnul, et nõuded oleksid taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad, et need ei läheks kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik, ning et sama tulemust ei oleks võimalik saavutada muude, vähem piiravate meetmega. Euroopa Kohus leidis, et käesoleval juhul **olid** need nõuded **proportsionaalsed**.

Ka kapitali vaba liikumise vabaduse piiranguga seoses tuleb Euroopa Kohtu sõnul läbi viia samasugune analüüs, mis tema hinnangul jõuab samale järeldusele. **Järelikult ei ole sellised liikmesriigi sätted, mis keelavad advokaadiühingu osade üleandmise puhtalt finantsinvestorile**

ja karistavad selle keelu rikkumise eest ühingu kustutamise advokatuuri registrist, vastuolus asutamisevabaduse ja kapitali vaba liikumisega.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-244/24: Kaduna ja C-290/24: Abkez (eelotsus – Ukrainast pärit põgenike ajutine kaitse)

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 19. detsembril 2024

Liidetud kohtuasjad C-244/24 ja C-290/24 puudutavad kaebuseid selliste kolmanda riigi kodanike tagasisaatmisotsuste peale, kellel oli Ukrainas tähtajaline elamisluba ja kes sõja puhkemisel Ukrainas põgenesid Madalmaadesse.

Euroopa Liit otsustas pärast Venemaa sissetungi Ukrainasse 2022. aastal kehtestada ajutise kaitse mehhanismi Ukrainast pärit põgenikele, sh muudele kolmandate riikide kodanikele, kellel oli Ukraina alaline elamisluba ning kes ei saa turvalistel ja püsivatel tingimustel oma päritoluriiki või -piirkonda tagasi pöörduda. Kohtuasjades käsitletud isikud ei kuulu nende isikute hulka, kellele tuleb EL mehhanismi alusel anda ajutine kaitse, kuna neil oli tähtajaline elamisluba. Madalmaad otsustasid anda ajutise kaitse ka EL mehhanismi vabatahtlikusse kategooriasse kuuluvatele isikutele ehk ka nendele kolmandate riikide kodanikele, kellel oli 23. veebruaril 2022 Ukrainas tähtajaline elamisluba, ilma et nad oleksid kontrollinud, kas isikud saavad turvaliselt ja püsivatel tingimustel oma päritoluriiki või -piirkonda tagasi pöörduda. Hiljem otsustasid Madalmaad lõpetada ajutise kaitse andmise vabatahtlikule kategooriale, mistõttu kestis kõnealuste isikute ajutine kaitse kuni 4. märtsini 2024. EL Nõukogu otsustas aga EL ajutise kaitse mehhanismi pikendada 4. märtsini 2025. Eelotsusetaotlused esitanud kohtutel tekkis küsimus, millal lõppeb ajutine kaitse vabatahtlikult laiendatud kategooriasse kuuluvate isikute suhtes.

Euroopa Kohus leidis, et **liikmesriik, kes on laiendanud ajutist kaitset nendele isikute kategooriatele, kelle suhtes liidu õigus ei ole ajutist kaitset ette näinud, võib nendelt isikutelt selle kaitse ära võtta enne, kui lõpetatakse liidu õiguse alusel ajutise kaitse andmine.**

Euroopa Kohus tuletas oma otsuses meelde, et ajutise ja kohese kaitse süsteem, milles väljendub solidaarsuse ja liikmesriikide vahel vastutuse õiglase jagamise põhimõtte varjupaigapoliitika elluviimisel, on erandlik ja seda kasutatakse põgenike massilise sissevoolu korral. Selle raames võib liikmesriik, kes on andnud vabatahtliku ajutise kaitse ühele isikute kategooriale, põhimõtteliselt nendelt isikutelt sellise kaitse ära võtta. Liikmesriigid võivad otsustada nende poolt antava vabatahtliku ajutise kaitse kestuse üle, tingimusel et selline kaitse ei alga enne liidu institutsioonide poolt antud ajutist kaitset ega lõpe pärast seda. Lisaks peab see liikmesriik andma vabatahtlikku ajutist kaitset saanud isikutele elamisloa, mis võimaldab neil viibida selle liikmesriigi territooriumil, kuni neil ei ole nimetatud kaitset ära võetud. Eeltoodust nähtub, et kuni isikutel on vabatahtlik ajutine kaitse, viibivad nad asjaomase liikmesriigi territooriumil õiguspäraselt. Nende suhtes ei tohi järelikult teha tagasisaatmisotsust enne, kui asjaomane liikmesriik on selle vabatahtliku kaitse lõpetanud.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#) (prantsuse keeles).

C-157/23: Ford Italia (eelotsus – tootevastutus)

Euroopa Kohtu otsus, 19. detsembril 2024

ZP ostis Itaalias asuvalt äriühingult Stracciari, kes on kaubamärgi „Ford“ edasimüüja, selle kaubamärgiga sõiduki. Sõiduki oli tootnud Saksamaal asuv äriühing Ford WAG, kes tarnis selle Stracciarile Ford Italia vahendusel. Ford Italia on äriühing, kes turustab Itaalias Ford WAGi toodetud sõidukeid. Ford WAG ja Ford Italia kuuluvad samasse kontserni. ZP-l juhtus liiklusõnnetus, milles sõiduki turvapadi ei toimunud. Ta esitas Itaalia esimese astme kohtule hagi Stracciari ja Ford Italia vastu nõudega mõista neilt välja hüvitus sõiduki puuduse tõttu tekkinud kahju eest. Ford Italia väitis kohtus, et ta ei ole sõiduki valmistaja, vaid tarnija, ja Ford Italiat ei saa pidada **tootjaks direktiivi 85/374 (tootevastutuse kohta) tähenduses** ega panna talle sellest tulenevat **tootja vastutust**.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis küsimus, kas direktiivi 85/374 tuleb tõlgendada nii, et toote tarnijat peetakse selle toote „**tootjana esinevaks isikuks**“, kui tarnija ei ole tootel füüsiliselt kasutanud oma nime, kaubamärki või muud selgesti eristatavat tunnust, kuid kui tootja poolt tootel kasutatud kaubamärk langeb ühelt poolt kokku tarnija nime või selle selgesti eristatava osaga ja teiselt poolt tootja nimega.

Euroopa Kohus rõhutas kõigepealt, et direktiiv 85/374 näeb sellega reguleeritud küsimustes ette liikmesriikide õigus- ja haldusnormide **täieliku ühtlustamise** ning et selles direktiivis loetletud **vastutavate isikute loetelu on ammendav**. Ta märkis, et direktiivis on tootjana käsitletud kahte alternatiivset isikut: **esiteks isikut, kes on vähemalt osaliselt seotud asjaomase toote valmistamise protsessiga, ja teiseks isikut, kes tootel oma nime, kaubamärki või muud selgesti eristatavat tunnust kasutades esineb selle tootjana**. Teisele alternatiivile vastava isiku käsitlemine tootjana on põhjendatud sellega, et kui isik kasutab tootel oma nime, kaubamärki või muud selgesti eristatavat tunnust, kasutab see isik oma mainet selleks, et muuta toode tarbijatele atraktiivsemaks, ja see õigustab, et toote kasutamisega võib kaasneda tema vastutus. Kõnealuses kohtuasjas ei kasutanud Ford Italia aga ise füüsiliselt tootel oma nime, sest tootel oleva kaubamärgi kandis tootele valmistaja ja see vastab valmistaja nimele.

Euroopa Kohus selgitas siiski, et kuna asjakohase sätte eesmärk on lihtsustada puudustega toote tegeliku tootja kindlaksmääramist, siis tuleb seda **tõlgendada laialt** nii, et **isik, kes „esineb toote tootjana“, hõlmab ka sellist isikut, kelle nimi või selle selgesti eristatav osa langeb ühelt poolt kokku valmistaja nimega ja teiselt poolt tootel valmistaja kasutatud nime, kaubamärgi või muu selgesti eristatava tunnusega**. Vastupidine tõlgendus kahjustaks tarbijakaitset. Euroopa Kohus tõi veel välja, et kuna vastavalt direktiivile on **tootjana esineva isiku ja puudustega toote valmistaja vastutus solidaarne**, siis ei piira see, et tarbija eelistab vastutusele võtta tootjana esineva isiku, **regressiõigust käsitlevate riigisiseste õigusaktide kohaldamist ja nende sätete kohaldamist, mis võimaldavad sellel isikul omakorda võtta puudustega toote eest vastutusele toote valmistaja**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-664/23: Caisse d'allocations familiales des Hauts-de-Seine (eelotsus – kolmandate riikide kodanike perehüvitised)

Euroopa Kohtu otsus, 19. detsembril 2024

Armeenia kodanikul TX-il oli elamisluba Prantsusmaal töötamiseks. Ta esitas taotluse perehüvitiste saamiseks oma kolme lapse eest, kellest kaks last olid sündinud väljaspool Prantsusmaa territooriumi. Prantsusmaa peretoetuste kassa keeldus TX-i hüvitiste kindlaksmääramisel arvesse võtmast tema kahte välisriigis sündinud last põhjusel, et nad olid sisenenud Prantsusmaa territooriumile ebaseaduslikult. TX esitas seepeale kaebuse kohtusse.

Prantsusmaa kohtul tekkis küsimus, kas TX-il on õigus perehüvitistele oma kahe välisriigis sündinud lapse eest. Prantsuse kohus küsis seetõttu Euroopa Kohtult, kas direktiiviga 2011/98 (kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta) on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt liidus töötava kolmanda riigi kodaniku sotsiaalkindlustushüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel võetakse arvesse tema kolmandas riigis sündinud ülalpeetavaid lapsi üksnes tingimusel, et nad on selle liikmesriigi territooriumile seaduslikult sisenenud.

Euroopa Kohus tuletas esmalt meelde, et direktiivi 2011/98 järgi peab liikmesriik kolmandatest riikidest pärit töötajaid määrusega (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) kindlaks määratud sotsiaalkindlustusliikide osas kohtlema võrdselt selle liikmesriigi kodanikega, kus nad elavad. Euroopa Kohus jätkas, et kui Prantsusmaal seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike õigusele saada perehüvitisi on seatud täiendav tingimus, mille kohaselt peab olema tõendatud, et nende lapsed on Prantsusmaa territooriumile seaduslikult sisenenud, **siis koheldakse seeläbi kolmandate riikide kodanikke ebasoodsamalt kui Prantsusmaa kodanikke**. Direktiiv ei anna liikmesriikidele võimalust teha sellist erandit võrdse kohtlemise üldreeglist. Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, **et direktiiviga 2011/98 on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt võetakse liidus töötava kolmanda riigi kodaniku sotsiaalkindlustushüvitiste saamise õiguse kindlaksmääramisel arvesse tema kolmandas riigis sündinud ülalpeetavaid lapsi üksnes tingimusel, et nad on selle liikmesriigi territooriumile seaduslikult sisenenud**.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-531/23: Loredas (eelotsus – koduabilise tööaja määratlemine)

Euroopa Kohtu otsus, 19. detsembril 2024

HJ asus tööle koduabilisena. Pärast tema töölepingu ülesütlemist esitas ta kohtusse hagi nõudega tunnistada ülesütlemine õigusvastaseks ja mõista tööandjalt välja tasu tehtud ületunnitöö ja kasutamata puhkusepäevade eest. Ta väitis, et ta töötas 46-79 tundi nädalas. Kohus rahuldab hagi osaliselt ja tunnistas töölepingu ülesütlemise õigusvastaseks ning mõistis välja hüvitise ülesütlemise ja kasutamata puhkusepäevade eest. Ületunnitöö eest kohus hüvitist ei määranud, kuna leidis, et HJ ei ole töötatud töötunde ja nõutud töötasu tõendanud. Kohus leidis, et neid ei saa pidada tõendatuks ainuüksi sellega, et kostjad ei ole esitanud töötaja igapäevast tööajaregistrit, kuna **Hispaania kuninga dekreediga on teatavad tööandjad, sealhulgas kodumajapidamised, töötajate tegelikult töötatud aja registreerimise kohustusest vabastatud.**

HJ esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Sellel kohtul tekkis küsimus, kas sellised koduabiliste suhtes kohaldatavad riigisisesed õigusnormid on kooskõlas liidu õigusega ja täpsemalt direktiiviga 2003/88 (tööaja korralduse teatavate aspektide kohta). Arvestades, et 95% koduabilistest on naised, tekkis kohtul samuti kahtlus, kas need õigusnormid on kooskõlas põhiõiguste harta artiklitega 20 (võrdsus seaduse ees) ja 21 (diskrimineerimiskeeld) ning naiste ja meeste tööalast võrdset kohtlemist ette nägeva direktiiviga 2006/54.

Euroopa Kohus selgitas, et **iga töötaja õigus maksimaalse tööaja piirangule ning igapäevasele ja iganädalasele puhkeajale** ei ole mitte üksnes liidu sotsiaalõiguse eriti oluline põhimõte, vaid sõnaselgelt tagatud ka hartaga. Seejärel kinnitas Euroopa Kohus oma varasemat kohtupraktikat, et **direktiiviga 2003/88 on vastuolus sellised riigisisesed õigusnormid, mille kohaselt ei ole tööandjatel kohustust luua süsteemi, mis võimaldab mõõta iga töötaja igapäevast tööaega.** Euroopa Kohtu sõnul ei takista aga üldine töötaja registreerimise kohustus riigisiseses õigusnormides ette nägemast **erisusi kas asjaomase tegevusvaldkonna tõttu või teatud tööandjate eripära, eelkõige nende suuruse tõttu, tingimusel et need õigusnormid annavad töötajatele tõhusad vahendid, mis tagavad eelkõige iganädalast maksimaalset tööaega käsitlevate normide järgimise.** Seega võib süsteem, mis kohustab tööandjaid mõõtma iga koduabilise igapäevast tööaega, näha koduabitöö valdkonna eripära tõttu ette erandid ületunnitöö ja osalise töötajaga töötamise kohta, tingimusel et need ei muuda asjaomaseid õigusnorme sisutühjaks.

Väidetava **kaudse soolise diskrimineerimise** kohta tuletas Euroopa Kohus meelde oma varasemat kohtupraktikat, mille kohaselt on sellise diskrimineerimisega tegemist juhul, kui **väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab ühest soost isikud võrreldes teisest soost isikutega ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või taval on objektiivselt põhjendatav õigustatud eesmärk ning selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.** Käesoleva juhtumi kohta nentis Euroopa Kohus, et ei ole mingit viidet selle praktikaga taotletavale eesmärgile. Lõpuks on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, kas see praktika kujutab endast ka kaudset soolist diskrimineerimist.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).